

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԱՄԵՐԻԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

23րդ միացած չրջանի (թիւ 1էն սկսելով մինչև 44րդ թիւը) արդարեւ է 20 ֆր. (7 րուբլի և 50 կոպէկ) կանխիկ վճարելի, կանխիկ վճարողները 2 ֆր. (75 կոպէկ) հաշուելով: Նամակ և ծրար պէտք է M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Arménia
MARSEILLE (France)

ԻՐԱ (և ԻԳ միացած) ՏԱՐԻ

ԹԻԻ 44

1908 ՅԱՆՎԱՐ 4 ԵՐԹ.

(Հ. Յ. Յունիս 21)

ՊԱՇՏԱՆՆԵՐ

Իմացողութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառոտելով և Եւսոսմբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Դասուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցում 1 միջակերպ 1 սանդղակարժէ. 1 զլապերը 2 սանդղակ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է
ԱՄԵՐԻԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՇՏԱՆՆԵՐ
1908 ՕԳՍՏՈՍ — 1909 ՅՈՒՆԻՍ

Ամբողջ 24րդ տարեշրջանի բաժնորդներն է 20 ֆրանգ (4 տոլար) արժեքով կամ 7 րուբլ և 50 կոպէկ (ամէն տեղի համար, բաց առեալ Պարսկաստանը, ուր կը լինի կէս բաժնորդագումով, այսինքն թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանին համար 10 մէլ. 3.50 ֆրանգ բաժնորդագումով: Կարելի է թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի նաև քանի' ամսի ամսոր ուղուի, ամսական 2 ֆրանգ 30 ֆրանգ Պարսկաստանի համար:

Սայանի է արդէն թէ անոնք որ թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի 0 ժանդակ) արձանագրութեան մեր հրատարակած 0 ժանդակութեան կանոնագրին համեմատ, ինչպէս կուենան Արմէնիա ստատուտը, քանի' անձի համար որ ուղեն, ինչպէս ստացած լրագրի ծրարին մէջ թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի 10 ֆրանգով կամ ամսական 1 ֆրանգով կը նաև 0 ժանդակի նշանակած թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի հասցէին ուղղակի զրկել թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի 12 1/2 ֆր. (2 1/2 տոլր) բաժնորդագումով:

Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներին հասցէն նահանգին մէջ բնակողները գրութեան համար, կը նշանակենք «Արմէնիա 0 ժանդակ» ներքէն թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի հասցէն, թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի կարելի է դիմել թէ' բաժնորդագումու և թէ' մեր հրատարակած տետրակներ ու գիրքեր գիրքու-համար ստանալու համար: Ահա այդ M. G. Berberian
220, Front str.
WORCESTER Mass.

Նոյնպէս նաև Եւրոպի, նաև Ճէրզիի հանգիստներն մէջ և ամենց մտաւայ զորդ զոտուողները կրնան դիմել թիւ 24 ամբողջ տարեշրջանի Տիար Միլլարդ-Գեանին որի հասցէն է Dikran Mizrakjian
131 P. O. Box
WEST HOBOKEN N. J.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական ալդ. — Արմէնիա պաշտօնը. — Ապուշի մը գրածներն «Իրաւունք»-ի մէջ. — Նամակ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներին (Նիւ-Եորք). — Կարօյիկոսական ընտրութեան մասին. — Դեպքերը վանի մէջ. — Արփարեանի սպաննողին դատապարտութիւնը. — Լեօի յոբելեանը. — Հայերի ի Ռուսիա. — Հայերի ի Թիւրքիա. — Հայերի յԱնգլիա. — Կանոնագրութիւն «Հայ Երիտասարդաց Միութեան»-ի կալկարա (Հնդկաստան). — Նուիրատուութիւններ Արմէնիային. — Թիւրքիայէն լուրեր. — Պարսկաստան. — Արտասանմանի լուրեր. — Փոքրիկ սուրհանգակ:

ԽՐԱԿՐԱԿԱՆ ԱԶԳ

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, Արմէնիայի 22րդ և 23րդ միացած շրջանի վերջին թիւն է այս 44րդ թիւ որ կը հրատարակուի այսօր: 22րդ և 23րդ տարիների միացած շրջանի այս վերջին թիւով կամարդ-լանայ անոնց հաշիւ որոնք ի սկզբ-բան 20 ֆր. վճարած էին 22րդ շրջանի բաժնորդագրութեան համար:

24րդ տարեշրջանի առաջին թիւը կը հրատարակուի առաջիկայ Օգոստոս ամսի 5ին (Ն. Տ.), չորեքշաբթի օր: Այդ շրջանի մէջ Արմէնիան պիտի հրատարակուի շաբաթը մէկ անգամ կանոնաւորապէս, որի համար մեր կողմէ կարելի եղած կարգադրութիւններն ըրած ենք: Կը մնայ մեր բաժնորդներին ու հաժակողներին որ իրենք ալ իրենց կողմէ չխնայեն իրենց աջակցութիւնը:

Կը խնդրուի յատկապէս որ բաժնորդները փութան, առանց ուշացնելու, կանխաւ զրկել իրենց բաժնորդագրին, որ մեծ զիւրութիւն կընծայէ հրատարակութեան կանոնաւոր ընթացքին: Ապագայի բաժնորդագրութիւն անսովոր բան մ'է եւրոպական և ամերիկեան թերթերին համար: ցաւալի է որ տակաւին այդպէս չէ եղած և հայ թերթերին համար:

Ինչպէս Եւրոպայի և Ամերիկայի զանազան տեղերէն, նոյնպէս և Ռուսաստանէն մեզ բաժնորդագրին զրկելու ամենէն զիւրին կերպն է բողոքին դիմել որ յանձն կանոնէ ամենափոքր գումարներ անգամ փոխադրել նոյն իսկ հարկ չկայ րուբլի թղթադրած

գնելով նամակին մէջ զայն կնքել ու ապահովագրել տալու բոստին. կարելի է մանուալ-քարտով զրկել, այսինքն փողը յանձնել բոստին և իմացունել թէ զրկողն ո'վ է և թէ պէտք է վճարուի Ֆրանսայի Մարսէյլ (Marseille) քաղաքին մէջ Արմէնիա լրագրի խմբագիր Մ. Փորթուկալեանին (M. Portoukalian). ուստական բոստը ստացագիր մը կուտայ փողը իրեն յանձնողին և ինք կազդարարէ Մարսէյլի Ֆրանսական բոստի վարչութեան որ այդ գումար վճարէ մեզ: Լաւ կը լինի անշուշտ որ փողը զրկողինք ալ մի քարտ քուղայով (բաց նամակ) իմացունէ մեզ ո'րչափ դրամ և ինչ հաշուով զրկած լինելը, իր հասցէն ալ որոշ տառերով մեզ իմացունելով: Եթէ մէկը չուզէ 4 կոպէկ ալ ծախսել առանձին մի բաց նամակ զրկելու համար, կարող է այդ տեղե. կուլթիւններ գրել նոյն իսկ մանուալ-քարտի կտրօնին (coupon) վրայ որ Մարսէյլի Ֆրանսական բոստը կը յանձնէ մեզ և ատոր համար առանձին վճարք մը չլինի:

Պարսկաստանի գլխաւոր քաղաք Ներէն ալ, ինչպէս Թէհրան, Դաբլէժ, Ինչտ, Շիրազ, Մէշէտ, Իսպահան, Պուշիք և այլն, կարելի է գրամ զրկել մեզ ուղղակի բոստին միջոցով: միայն թէ պարսկական բոստն ինք մանուալ-քարտ զրկելով յանձնարարել Մարսէյլի բոստին որ վճարէ մեզ, ալ առանձին mandat de poste (բոստայի բարաթ) մը կուտայ գրամը յանձնողին որ պէտք է ինք այդ մանուալ տրք քուղել նամակի մը մէջ գնելով զրկէ Մարսէյլ Արմէնիայի խմբագրութեան որ այստեղ բոստին ներկայացունէ վճարուելու համար: պարսկական բոստըն ինք ալ առանձին գրութեամբ մը կազդարարէ Մարսէյլի բոստին, այդ գումար մեզ վճարելու համար:

Աւելորդ է գրել Եւրոպայէն կամ Ամերիկայէն բաժնորդագրին զրկելու մասին, ուր յետին գիւղին մէջ անգամ բոստային գրասենեակ մը կը գտնուի որ ամենափոքր գումար մը անգամ աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը փոխանցելով վճարել տալու զիւրութիւն կուտայ: Արդէն զատ կարելի է նաև թղթադրամով կամ պանքայի չէքով գրամ զրկել:

ԱՐՄԵՆԻԱԻ ՊԱՇՏՈՆԸ

Լրագիրներ կան որոնք ֆինանսական նպատակով հիմնուած լինելով, իրենց դործելակերպն ալ ուղղուած է դէպի այդ նպատակի միայն: Ասոնք իրենց սեպհական որոշ կարծիք մը չունենալով, տիրող հոսանքէն կ'ըջուին կերթան ինչ ուղղութեամբ որ իրենց նպատակը տեսնեն: Ինչ որ ժողովրդի տգէտ և դիւրահաւան մասին, որ դժբաղդապէս ճշտող թիւ մը կը կազմէ դեռ մեր մէջ, հրապուրել կրնայ երեւի այսօր, նոյնը կը խոստանան տալ այդ լրագիրներ, թէև անիրագործելի, նոյն իսկ աշխարհի լինի այդ հրապուր: Անոնք ժողովրդի տգէտ մասի միամտութիւնը կը չոյեն, կը շողոքորթեն և կը շահագործեն և ատոր համեմատ իրենց գաղափարներ կը ներկայացունեն:

Լրագիրներ ալ կան որոնք իրենց պաշտած գաղափարներին նուիրուելով՝ զանոնք ժողովրդին մէջ տարածելու նպատակով հիմնուած են: Եստեղ պաշտօնն է իրենց պաշտած գաղափարներ արդիւնաւորելու համար սերմանել զանոնք ժողովրդի զանազան խաւերին մէջ բաւական ընդարձակ տարածութեամբ, նախապէս մշակելով կորդ հոգիները, պարարտացունելով երկիրը և ամէն նախապատրաստութիւններ ու աշխատանքներ ընելէ յետոյ, բաւական երկար ժամանակ ևս սպասելով բուսածների արդիւնքին, եթէ անոնք ալ չունենան կարկտահար կամ խորշակահար բնական անխուսափելի աշխատանքի զոհ երթալով: Ասոնց աշխատանքը ծանր է ի հարկէ և քրտնեցուցիչ, և արդիւնքն ալ երբեմն ոչինչ:

Այս վերջին կարգի լրագիրներէն է Արմէնիան: հետեւապէս և իր պաշտօն շատ ծանր է: Մեր ժողովրդի ներկայ տխուր վիճակը և անոր օգտակար լինելու պէտքը կը զրգուէ մեզ աշխատելու: բայց ապագայի յոյսն է միայն որ կը քաջալերէ մեզ անկէ կը քաջենք մեր կորով, անոր մէջ կը գըտնենք մեր միջնորդութիւն: Արմէնիան ներկայի համար վաղամամ յոյսերով չլրացուներ իր ընթերցողներ ինչպէս կընեն ուրիշներ: նոյն իսկ ապագային համար՝ նախապատրաստուել:

լու, աշխատելու պէտքը ցոյց կուտայ, յայտարարելով թէ առանց աշխատանքի, բազմի բերմունքով կամ օտարի օգնութեամբ միայն, ազգերը չեն վերականգնիր:

Արմենիան իր 23 տարիի ընթացքին մէջ շատ անգամ զրպարտուած, հալածուած և ճնշուած է իր այդ ճշմարտութեան համար: Բայց տարիներ անցնելէ յետոյ, նոյն իսկ մեր հակառակորդներէ անկեղծները խոստովանած են թէ Արմենիայի գերածները փորձառութեան արդիւնք ճշմարտութիւններ են եղեր և թէ իրենք սխալած էին...:

Մենք տարակոյս չունինք թէ ճշմարտութիւնն ու անկեղծութիւնը վաղ թէ ուշ կը գնահատուին վերջապէս և ապագայի այդ յոյսն ու ազդի օգուտն է որ կը քաջալերէ մեզ տակաւին հաստատամտութեամբ շարունակել մեր այս դժուարատար պայտօնը:

ԱՊՈՒՇԻ ՄԸ ԳՐԱԾՆԵՐՆ ԻՐԱՆԻՆՔԻ ՄԵՋ

(Նաթ. 43րդ բուհն եւ վերջ)

«Իրաւունք»ի յօդուածագիրը կը սէ. «Արմենիայի պ. խմբագիրը ի զուր կը ճշնի ինքնիքն Դաշնակցութեան անկախ ցոյց տալ, 8-10 տարի առաջ այդ կուսակցութեան սխալները քննադատած ըլլալը իր անկողմնակալութեան իբր փաստ մէջ տեղ բերելով»:

Ամէնքին գիտցած բանն է որ Արմենիան 23 տարիներէ ի վեր հիմնուած անկախ ու ազատ թերթ մ'է երբ զեռ ո'չ Հնչակեան և ո'չ Դաշնակցական կուսակցութիւն կար մէջտեղ և ատոնք յետոյ իրենց գոյութեան իրաւունք ունենալ կարծեցին տարբեր գաւառներէն իրարմէ անջատ ու բոլորովին անկախ մարմիններ են, տարբեր գործերակերպերով, թէ և այդ արգելք չլինի որ կարենան ինչ ինչ կէտերի վրայ համաձայնութեամբ միասին ընթանալ: Այս ամէն մարդ ալ գիտէ ու կը հասկնայ:

Ինչ է ուրեմն այդ յօդուածագիր փաստը որով Արմենիան Դաշնակցութեան անկախ թերթ մը չնկատեր եղեր այժմ — Որովհետեւ 8-10 տարիէ ի վեր Դաշնակցութեան սխալները չենք քննադատեր եղեր:

Եթէ քննադատել ըսելով հայհոյել, ստել և խեղաթելել կը հասկնայ, մենք այդ ոճով քննադատութիւն ո'չ անցեալին մէջ ըրած ենք Դաշնակցութեան կամ Հնչակին դէմ և ո'չ ալ ներկային մէջ կրնենք: Իսկ մեր ոճով քննադատութիւն աւելի շատ այս վերջին տարիներ ըրած ենք Դաշնակցականների կատարած գործերի մասին քան թէ հին ատեններ: Կերևի թէ «Իրաւունք»ի յօդուածագիրն որ զինք «նորմալ»-ի կարգը գտած է, ո'չ հին, ո'չ «մօտակայ անցեալ»-ի և

ո'չ նոր Արմենիաները կարգացեր է. իսկ եթէ կարգացած է, ուրեմն այնչափ ապուշ է որ կարգացածը բնական հասկցեր և երբ տեսեր է թէ Դաշնակցութեան դէմ հայհոյանքներով բան չենք գրած — ինչպէս կրնեն հնչակեան թերթերը —, կարծեք է թէ մեր այդ գրածները գովեստներ են: Թող ունք նախորդ տարիները, նոյն իսկ ներկայ տարեշրջանի շատ թիւերին մէջ քննադատուած է դաշնակցականների այս կամ այն գործը. բայց չկարգացողին կամ պարզ կերպով գրուած մը անգամ հասկնալ չըկրցող ապուշի մը համար ի հարկէ ատոնք գոյութիւն չեն ունենար: Ու եւ հասարակ կարգով գրել գիտցող մը անգամ եթէ ապուշ չէ և «Իրաւունք» էն զատ Արմենիան ալ կը կարգայ, անշուշտ պիտի զարմանայ որ համարձակեք են եղել այդպիսի սուտ մը հրատարակել «Իրաւունք»ի մէջ: Բայց հնչակեաններն ինչպիսի խոշոր սուտեր հրատարակելու վարժուած են արդէն և միթէ՞ պիտի ամնան ու քաշուին այսպիսի սուտ մ'ալ հրատարակելէ...:

Կրտէ թէ հնչակեան թերթերէն զատ ուրիշ թերթեր ալ քննադատեցին Բարիկի քօնկրէն(1) և մենք երբեք ատոնց խօսքը չենք ընկեր եղեր: Արդեօք այդ գրողը բնաւ չգիտեր հայերէն. մենք իր քննադատած յօդուածի մէջ ըսած ենք թէ «Համաժողովին դէմ զանազան բաներ կը հրատարակուին զխառնաբան հնչակեան թերթերին մէջ». և ի վերջոյ յարած ենք նաեւ. «Մենք այդպիսիներին պատասխանած լինելու համար չէ որ կը գրենք այս յօդուածը. կան այնպիսիներ ալ որոնք թիւրիմացութիւններ զրայ հիմնուելով, անկեղծօրէն տուարկութիւններ կրնեն աւ համաժողովի դէմ»: Եւ յատկապէս «Թիւրիմացութիւններ» վերագրելը դրած էինք մեր այդ յօդուածի:

(1) Ոմանք այնպէս կուզեն հաւատացունել իրենց ունկնդրողներին թէ արտասահմանի ոչ միայն հնչակեան, այլ և բոլոր հայ թերթերը, բաց ի Դաշնակցական թերթերէն և Արմենիայէ, փարիզի համաժողովին դէմ գրած են: Իրողութիւնն ատոր բոլորովին հակառակն է: Արտասահմանի հայերէն այն լրագիրներ որոնք ո'չ Հնչակի կուսակցի են և ո'չ Դաշնակցութեան, հետեւեալներն են. Մարտէյի Արմենիան, Գահրէի Լուսաբերը և Պոսթոնի Կոնսակը ու Արմիւրը (որի խմբագիրը Վեր. Հնչակեաններէն բաժնուած և անկախ դիրք մը բռնած է այժմ): Արդ, «Լուսաբեր»ի մէջ թէ՛ փարիզի համաժողովին դէմ գրուած է և թէ՛ ի նպատակ (այս վերջինը երկարօրէն գրուած է «Լուսաբեր»ի խմբագիրներէն Տ. Սրբանդ Սրմաքէլիանի ստորագրութեամբ): «Կոնսակ»ի մէջ յատկապէս բան մը չգրուեցաւ համաժողովին նկատմամբ. գտնէ մենք չենք պատահած այդպիսի գրուածի մը. բայց «Կոնսակ»ի խմբագիրը 1908 յունվար 11 թուի իր խմբագրական յօդուածի մէջ, փարիզի համաժողովին գծած գործակցութեան սահմանէն ալ անդին անցնելով, գրած է այս տողեր. «Միշտ կրկնած ենք և կը կրկնենք՝ Ռուսիայի, Պարսկաստանի և Թիւրքիայի ալ մահմետական տարրի արթնութիւնն ըլլալու են մեր գլխաւոր

Ա' աւելի ծիծաղելին կայ. Այդ պարոնը կեղծանուն «Արմենական» կուսակցութեան կողմէն ալ — թերեւ ինքնաբերաբար և ոչ թէ անոնց կողմէ յանձնարարուած լինելով. այսպիսի կէտեր ճշգրիտ չառ դիւրին չլինի իրենց կեղծ և պաշարագող գրութեան մէջ — փաստաբանի դեր ստանձնեք է Արմենիայի դէմ, այնպիսի հակասական բաներ գրելով և տալով միտքեր յայտնելով որ 10 տարեկան տղայ մը անգամ պիտի քաշուէր ըսելէ, Արմենիայի 38րդ թուի «Արմենական» վերնագրով մեր յօդուածը կարգաւ յետոյ. Ով որ կը հետաքրքրուի և կուզէ իմանալ այդ յօդուածագրի ապուշութեան աստիճանը, թող կարգայ մեր յիշեալ յօդուածը ու իր գրածները...:

Այդ պարոնը գիտէ եղեր որ 3-4 տարիէ ի վեր(1) գունափոխութիւն ունեցած ենք, «ի հարկէ ստիպեալ», Հրապարակաւ կը պահանջենք իրմէ որ բացատրէ թէ ինչ հարկ է եղեր այդ որ ստիպել է եղեր մեզ գունափոխ լինել: Թէ և ապուշի մը գրած այդ խօսքին այդչափ ալ կարեւորութիւն մը չէինք տար, բայց որովհետեւ «Իրաւունք»ի խմբագրութիւնը հաճեք է այդպիսի բան մը հրատարակել, նոյն իսկ խմբագրութիւնը պարտաւոր է հրատարակել նաեւ այդ խօսքի բացատրութիւնը:

Թէ ինչո՞ւ «Իրաւունք»ի, Հնչակեան կուսակցութեան այդ կիսապաշտօնական թերթի, խմբագրութիւնը զիջեր է իր էջերի մէջ հիւրընկալել այդ աստիճան ապուշ գրուած մը Արմենիայի դէմ, ինչ է իր խօսք թշնամութեան պատճառը մեզ դէմ, մանաւանդ այս վերջին մի քանի տարիներէ ի վեր որ Վեր. Հնչակեան գրամաշորթ խմբակը հարկ համարեց վարկաբեկել և հալածել Արմենիան իրենց ոճագործական հաշիւներին հակառակելուն համար, այդ մասին մենք կը գրենք ուրիշ անգամ, նոյն իսկ «Իրաւունք»ի էջերէն փաստեր քաղելով:

Մ. ֆ.

Երեսները Օսմանեան Հայաստանի բարեկարգութիւնը Թիւրքիայի բարեկարգութեան առաջ չգլխի գայ. 1908 ինչքան բան ունի Թուրքիայի Մահմետական տարրին համար՝ մեր բաժինը նոյն համեմատութեամբ պիտի ըլլայ: Թուրքը յամաշարժ է: Ատիկա խիստ ցաւալի է: Բայց ցաւը և անոր աստիճանը ճշմարտութիւնը չփոխեք: Հայն այս անողջ ճշմարտութիւնը հարկւր աչքով տեսնելու է: Այս տեսակէտէ՝ 1908 թ. մէջ համար խիստ հետաքրքրական տարի մ'է: Ռուս ժողովրդեան, Թաթարին, Պարսիկին մէջ դէպի նորը շարժում մը սկսեց: Թուրքերու մէջ ալ բան մը կայ կրտսի Տեհենք 1908 թ. մէջ անոնք ինչ ուղղութիւն և կերպարան պիտի առնեն: «Արմեն» ալ Յիւլի Թուրքին մէջ փարիզի համաժողովին նպատակաւոր յօդուած մը հրատարակեց: Ինչպէս ուրեմն կը համարձակին ըսել թէ արտասահմանի անկախ հայ մամուլն այդ համաժողովի դէմ գրեց:

(1) Թէ և ուրիշ տեղ մ'ալ 8-10 տարի ըսած է. ամբողջ յօդուածն արդէն հակասութիւններ դէպ մ'է:

Ն Ա Մ Ա Կ
ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻԱՑՆԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ
Նիւ-Եօրք, 31 Մայիս 08.
Նիւ-Եօրքի Հայկական Գրադարանը, ամերիկահայ գրադարաններէ մայրը, կը փակուի, գրքերը սնուցնելու մէջ կը լեցուին և շտեմարան (storage) կը գրուին: Նիւ-Եօրքի պէտքով 2000է աւելի հայ բնակիչ ունեցող քաղաք մը չկրցաւ տասնեօթ տարիներէ ի վեր շատ մը զօհողութիւններով շարունակուած գրադարան մը ապահով վիճակի մէջ դնել: Միջոց հազար մեղք:

Ու այս «հազար մեղք»երէն մը մը պէտք է սփռել նաեւ այն ամէն կողմեր, որոնք ուղղակի կամ անուղղակի պատճառ դարձեք են Սմբէկ կահայոց Առաջնորդին ալ մինչև Սմբէկ մայ իր պաշտօնատեղը չհասնելու «Լուսաբեր», Եր. Սրմաքէլիանի անաշնորհողով, կարծես ճիգեր մը կ'ընէր Գեր. Եղիշ Եպս. Ապահովին մեզի ճանչցնելու, անոր լաւ յատկութիւնները մի առ մի թուելու: Արդէն ոչ մի թերթ աննպատակ սած չէ Գեր. Ապահովին մասին: Սկայն այս խնդրի մէջ կէտ մը կայ պէտք չէ ուշադրութեան վրայեցուն և որուն վրայ մի քանի անգամ գրուեցաւ Արմենիայի էջերուն մէջ. այն է իր կոշտակցութեան մը սաղարթէն իր քիմ ժողովուրդը չունի օժանդակելու: Եթէ Եղիշ Եպիսկոպոսի հիացողներն իրենց գրպանով միասին հիւսնային, հիմայ անաշնորհ ինքի պաշտօնի վրայ էր արեւելս ինչպէս արդէն կը յիշատակուի իւր անունը պատարագին մէջ. մինչդեռ մեր այս ամենակարող կուսակցութիւնը կ'փափաքի որ ինք տնօրէնէ, հեղինակ և հասարակութիւնը մի միայն թակահասակ ալակցի: Այս մասին մենք բան մը չունինք ըսելու, բայց անուանի վիճարկող Հիւկոյի հետեւ խօսքերը կրկնելէ. «Թաթարաբար լող ժողովուրդ մը յանկարծ աւելաւ քաղցեցին անկարելի է, վնասոր որ կուզէ բռնութեամբ քաղցընել զայն: Ժողովուրդ մը ուրիշ ստիպումովը չենք ինչ որ չուզեք ընել»:

Իցիւ թէ նոր ճիգ մը լինել վերջ գրուէր ներկայ անպատուար սաղարթներուն:

ՏԻԳՐԱՆ ՄԿՈՒՆԻ
Թ. Գ. — Մայիս 17ին, 1908, Ռուս Հոգաբարձի Հայկական Գրադարանի Միութեան նախաձեռնութեամբ սարքուած Լէօի յօդուածի առթով եղած նուիրատուութիւնը հասաւ 56½ տոլարի Տեղիս Յաւաթի մական ընկերութիւնը և կանաւր ունեցնապէս մասնակցելով հասուն այս գումարին, որ ծախքերը հանուելէ յետոյ, 110 ռուպլի վերածուելով զրկուեցաւ Թիֆլիսի կարգադրական նախաձեռնութեան:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻ
Թայտնի է որ հանգուցեալ կաթողիկոսի օրով Առաջնորդական 2 նոր

մեր կազմում են, Եւրոպայի և
Ամերիկայի թեմերն, որոնք աւելնալով
այս կաթողիկոսի ընտրութեան
անակցելու իրաւունք ունին բնա-
նապէս և իրենց կողմէ ալ թեմին
աւելորդը (կամ իրեն ներկայացու-
նողը) և թեմէն ընտրուած աշխար-
հական պատգամաւոր մը պէտք է
լինի իւր թեմին իշխանին:

Մինչև այժմ իշխանին Սինոդէն
հարկաւոր եկած չլինելով, Եւրո-
պայի Առաջնորդը պարտաւորուել է
զինքն զրուծեալ գիմել Սինոդին
հրահանգ կամ տեղեկութիւն խնդ-
րել: Բայց զարմանքով կրնանք
սինոդը չէ բարեհաճել ցայսօր
սինոդական կամուրջը զրկել, ոչ մի
առթիւն չէ գրած այս նկատմամբ,
թէ ուրիշ շատ նուազ կարեւոր գոր-
ծերի համար թղթակցութիւններ ու-
նեցած է Առաջնորդին հետ, ինչ
բացառութիւն պէտք է տալ Սինոդի
այս վարմունքին...

Ապա թիւքերի Հայերն ինչպէս պի-
տի մասնակցին այս անգամ կաթողի-
կոսական ընտրութեան. բոլոր թե-
մերն ալ պիտի կրնան ժամանակին
զրկել իրենց պատգամաւորներ. այդ-
ման ալ որոշ բան մը չենք կրնար
ըստական զրուցիւմ որովհետեւ դեռ չէ ձեռ-
նարկուած ընտրական նախապատ-
րաստութիւններին: Մինչև իսկ լու-
րեր կը պտտուին թէ Օրմանեան պատ-
րարք կը խորհի եղբւր այս անգամ
Աղայի լեւոնտական ժողովը
զուարճել տալ և անոր քուէարկու-
թեամբ ընտրուած կաթողիկոսացուի
անունը: Այսինքն 2 պատգամաւոր-
ներ յիշուցով ներկայացունել իշխ-
անի Համագումարին, իբրեւ թիւքեր-
ի 47 թեմերի քուէն, փոխանակ ա-
նոց իւրաքանչիւրէն երկերկու պատ-
գամաւորներ զրկուելու իշխանին:

Իսկ թիւքերի մէջ՝ կաթողիկոսի
ընտրութեան խնդրով յատկապէս
հետաքրքրուողները կը շարունակեն
խորհրդակցական ժողովներ ունենալ,
որ կարծիքներ իրենց հոսանք
սկսած է երևան գալ. կրեականներն
ու հարստապետական գաղափարներ
ունեցողները, մեծ մասամբ, Որ-
մանեան կուզեն կաթողիկոսացու-
նել, իսկ մտաւորականներն (իւն-
տիկէնցիս) ու ժողովրդապետական
գաղափարներ ունեցողները՝ իզմիլ-
եան, իբրեւ երկրորդական կանգի
զանք կաթողիկոսութեան համար
կը յիշուին Ատրպատականի Առաջ-
նորդ կարապետ Տ. Մկրտիչեան և
Պարսկա-Հնդկաստանի առաջնորդա-
կան փոխանորդ Բագրատ Վարդա-
ղբեան վարդապետների անունները:

ԴԵՊՅԵՐԸ ՎԱՆԻ ՄԷՁ

Որովհետեւ կառավարութիւնը կը
պնդէ որ թէ յեղափոխական պե-
տերը յանձնուին, ինք չպիտի դպչի
այս ժողովրդին և հիւպատոսներն ալ
միջնորդած և այդ մտքով բանակցած
էին հայ յեղափոխականներին հետ,
այն գլխաւորներ որոնք միւսներին
հետ մէկտեղ հեռացած չէին, այլ վան
նստցել էին, անձնուիրութիւնն ունե-
ցել են իրար կառավարութեան յանձ-

նուելու որպէսզի կառավարութիւնը
զիրենք պատրուակ չբռնէ Այգեւստա-
նը թնդանթի բռնելու և հայ ժողո-
վուրդն ալ թիւքը խուժանին ձեռ-
քով կոտորել տալու համար կազմած
իր ծրագրի գործադրութեան: Արդէն
ինքնապաշտպանութեան համար ամ-
բարուած զէնքերը մատնիչ Տաւոյի
յայտնութիւններով գրաւուած էին և
ժողովրդի պաշտպանութեան համար
այժ չէր մնացած: Եւրոպայի ազա-
տելու համար իրենք անձնատուր ե-
ղողներին մէջ կը յիշուին Արամի,
Տաճատի և ուրիշ մի քանիների ա-
նուններ: Ասոնք բանտարկուած և
անգթօրէն տանջանքների ենթա-
կուած են այժմ թիւքը կառավարու-
թիւնն որ խոստացած էր չդպչիլ ժո-
ղովրդին եթէ յեղափոխականները
յանձնուէին, իր խոստումը կատարած
կը համարի ընդհանուր կոտորած
չընելով, բայց պաշարման վիճակի
մէջ կը շարունակէ պահել հայ ժողո-
վուրդը, ոչ ոք կը համարձակի շու-
կայ երթալ, զօրքեր խուժալ խուժալ կը
չըլին յիշտ փողոցները, անտեղի կաս-
կածներով կը ձերբակալեն այս ու
այն, յանկարծ տունները կը մտնեն
խուզարկութիւններ կատարելու պա-
տըրուակով և ամէն տեսակ նեղու-
թիւններ կուտան, կեանքն անտանելի
դարձած է ալ վանի մէջ. կրցողը կը
ձգէ կը փախի: Ամերիկացի միսիո-
նար Տօգը. Ըլըրի հետ 62 Հա-
յեր ճանաչալ ելած են Ամերիկա եր-
թալու համար. ուրիշներ ալ գնա-
լան ճանաչանքով կաշխատին հեռա-
նալ, այդ գրախտանման երկրն այժմ
տանջանքի դժոխք մը դարձած լի-
նելով իրենց համար: Հիւպատոսներն
ալ անկարող կը ներկայանան իրական
պաշտպանութիւն մ'ընելու: Մարտ
10/23ի կոտորածէն սպաննուածներին
մէջ կը յիշուին Մաքսապետեան Մը-
կըրտիչի, Սապօնճեան Սահակի և այլ
ժանթօ անձնաւորութիւնների անուն:

* *

Վանի հայ ժողովուրդը 3500
ստորագրութիւններով համիմաստ
հանրագիր մը մատուցել է ռուսա-
կան, անգլիական և ֆրանսական հիւ-
պատոսներին, թիւքը կառավարու-
թեան և պատրիարքական փոխա-
նորդ Խաչատրեան վարդապետին որ
պատրիարքարան զրկէ: Այդ հանրա-
գրով կը խնդրեն հիմնական փոփո-
խութիւն մը իրենց վիճակին որով
կարողանան

«1. Ասիլ իբրեւ մարդ և իբրեւ հաւա-
սար քաղաքացիներ այս երկրին մէջ, ընդ-
հովանեալ Օսմանեան կայսերական կա-
ռավարութեան.

2. Ունենալ պատու, կենաց և ընչից
ու հաղորդակցութեան (կայսերական բար-
ձր իրաւունքով) երաշխաւորեալ ապահ-
ովութիւն.

3. Անհատի գործած յանցանքի համար
երբէք պատասխանատու չը ճանչցուի
հասարակութիւն.

4. Բացումն 4. Պօլսոյ և Թիւրքիոյ ու
արտասահմանի առևտրական կեդրոննե-
րու՝ երկրի հայ ազգաբնակչութեան ևս.

5. Ըստ օրինի պատժուած մարտ 10ի
եղեռնագործներուն և նոյն դէպքի հե-
ղեալներուն:»

ԱՐՓԻԱՐԵԱՆԻ ՍՊԱՆՆՈՂԻՆ
ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՆԸ

Պետրոս Հիւսնեան անունը կրող(1)
երիտասարդին որ Գահիրէի մէջ գի-
շերայն սպաննեց Արփիար Արփիա-
րեանը, դատավարութիւնը տեսնը-
ւած է յունիս 6ին Գահիրէի եղեռնա-
դատատեսներն առկա:

Հիւսնեան դատապարտուել է
կախաղանի. իսկ Զարեհ Գոչեանի
վրայ եղած ամբաստանութիւնն օրի-
նաւորապէս ապացուցուած չլինելով,
դատարանն անպարտ արձակել է
զայն. միայն թէ դատավճռէն յետոյ,
նստիկանութիւնը ներքին գործերի
նախարարի հրամանին համեմատ ե-
զիպտուէն արտաքսել է Գոչեանը:

Ճաւալի է Հիւսնեանի ալ մահը:
Այդ երիտասարդի մեռնելովը չփոխա-
րինուիր Արփիարեանի մահը. միայն
թէ Հայ մ'ալ աւելի սպաննուած պի-
տի լինի Պէտք է չարիքին աղբւր-
ները ցամաքեցնելու համար մտածել:
այդ ալ Հայ ժողովրդի գործն է և ոչ
թէ եզրկատական դատարանին: Դա-
տարանը պաշտօն ունի օրէնքը գոր-
ծադրելու:

* *

«Արշալոյս»ի յունիս 17ի թուին
մէջ, որ վերագրեալ տողերի շարուե-
լէն յետոյ ստացած ենք, կը կար-
դանք թէ Զ. Գոչեան տակաւին ին-
քիշաք կը մնայ Գահիրէի կառավար-
չատան մէջ:

ԼԵՕԻ ՅՈՒՆԵԼԵԱՆԸ

Ինչպէս արդէն յայտարարուած էր,
Լէօի (Առաքել Բաբայանեան) գրական
գործունէութեան 25ամեակի հանդէսը
կատարուած է Թիֆլիսի Արտիստական
ընկերութեան թատրոնին մէջ, մայիս
22/4 յունիսին, Համարձման տօնի հինգ-
շաբթի օրը: Հանդիսավայրին մուտքը
ձրի եղած է: Այնչափ մեծ բազմութիւն
լցուել է որ շատեր տեղ չգտնելով դուր-
սը մնացել են: Կարգացուել են շնոր-
հաւորական բազմաթիւ ճառեր, նամակ-
ներ և հեռագիրներ: Կաթողիկոսական
Տեղապահն ալ օրհնութեան գիր մը զըր-
կել է և վեներուի ու վիեննայի Միսիթա-
րեան Միաբաններն ալ շնորհաւորական
ուղերձներ: Ռուսերէն, վրացերէն և
թիւքերէն լրագիրների կողմէն ևս ներ-
կայացուցիչներ եկել և շնորհաւորական
ճառեր խօսել են:

Ի վերջոյ յորհեալն ինք ոտքի ելնելով,
շնորհակալութեան ճառ մը խօսել է շատ
համեստօրէն, կատարուած բոլոր ցոյցերն
ոչ թէ իր անձի, այլ աշխատանքի փա-
ռաբանումին վերագրելով, քանի որ ինք
աղքատ ծնողների զաւակ, աշխատանքի
շնորհով հասած է այս վիճակին և կարո-
ղացած է իր գրչով փոքրիշատէ ծառայել
հայ ժողովրդին:

Հանդէսին վերջնալէն յետոյ, վէրայի
այգինները զնացել են ուր յորհեալն ճաշ
կերելով մը տրուել է որին սեղանակից ե-
ղեր են 100ի չափ անձեր: Զանազան
թանկագին իրեղէնների նուիրարեւո-
թիւններէն զատ, մինչև հանդէսին օրը
հասած դրամական նուէրների գումարն
եղած է մօտ 15 000 ռուբլի (գրէթէ
39.000 ֆրանք) որոնց վրայ աւելնալով
նաև զանազան տեղերէ տակաւին հասնե-
լիք գումարները, նեղութիւններէ փո-
քրիշատէ թեթեւացած և հանգիստ վիճակ

(1) Ինչպէս հրատարակուած է Արմե-
նիայի 43րդ թուին մէջ, ոճագործի բուն
անունն է եղեր Յովսէփ Սիփիւնարեան:

մը, գէթ ժամանակի մը հաւար, պիտի
կրնայ ունենալ բազմաթիւն և անխնայ
յորեւարը: Իր գրական թանկագին աշ-
խատութիւններ շարունակելու համար
յօգուտ հայ ժողովրդին:

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Թիֆլիզի առաջնորդ Գեր. Գարեգին
Արքեպ. Սաթուեան, որին առողջական
պատճառով Բէլգրադի գնացած լինելը
հրատարակած էին նախորդ թուով, յուն-
իս 2ին վերադարձած է Թիֆլիս, ինչ-
պէս նաև Թիֆլիսի ներսիսեան վարժա-
րանի տեսուչը Տ. Ա. Ահարոնեան, Բէ-
լգրադի մէջ գիմել են յայտնի հա-
րուստ Տիար Ալեքսանդր Մանթաշեան-
ցին, խնդրելով որ ներսիսեան վարժա-
րանի խարիսով չենքին վերաշինութիւնը
յանձն առնէ: Տ. Մանթաշեանց խոստա-
ցել է այդ վերաշինութեան համար տալ
մինչև 150-200 հազար ռուբլի:

— Գանձակի առաջնորդական փոխա-
նորդ Կորիւն վարդապետը (երբեմն կա-
թողիկոսական դիւանապետ) 7 ամսէ ի
վեր բանտարկուած լինելով իբրեւ քաղա-
քական յանցաւոր, Սինոդն որոշել է որ
ուրիշ մը նշանակուի անոր տեղ և ամա-
կան 30 ռուբլ. նպաստ մը յատկացուի Կո-
րիւն վարդապետին քանի որ բանտար-
կուած մնայ:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՐԿԻԱ

Վանի համար պատրիարքական փոխա-
նորդ նշանակուած Տ. Զաւէն Մ. Վ.
Եղիաեան քիչ օրէն կը մեկնի Կ. Պօլսէն
Վան երթալու համար: Խապայեան Տ.
Ներսէս վարդապետ որ հիւանդութեան
պատճառով հրաժարական տուած էր,
Կ. Պօլս կը վերադառնայ. իր նամակ-
ների մէջ շատ խղճալի և անտանելի կը
ներկայացնէ Վանի վիճակը:

— Տիֆլիսի Տիւրուհի Կիւլպէնեան որ
հանգուցեալ Սարգիս էֆ. Կիւլպէնեանի
կիսն էր և Տիարներ Գ. Լուստ, Գառնիկ
և Վահան Կիւլպէնեանների մայրը, մե-
ռել է Կ. Պօլսի մէջ: Տիար Գառնիկ
Կիւլպէնեան որ վարդապետ Լոնտոն հաս-
տատուած է, երբ իսկապէս է այդ տիրա-
ւիթ գոյժը, 300 ռուբլ. նուէր զրկել է
Կ. Պօլսի Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդա-
նոցին, ի յիշատակ իր մօր:

ՀԱՅԵՐ ԹԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնէն գրած են մեզ հետեւեալը.
«Տարիէն աւելի է որ Եւրոպայի Գեր. Ա.
առաջնորդը Լոնտոն զրկած է Արթ. Տ.
Մեսրոպ քահանայ Տ. Մեսրոպեանի իբրեւ
հոգեւոր հովիւ տեղւոյ ազգայնոց՝ որք
յոյժ գոհ մնացած են իր բարեւոք պաշ-
տօնավարութենէն, Եւր. Գեր. Առաջնոր-
դըն ասկէ քիչ ժամանակ առաջ Լոնտոն
եկած էր, ժողովուրդի յայտնած փափա-
քին համեմատ ազգային սեփական եկե-
ղեցի մ'ունենալու համար Գանձախոսմը
մը կազմեց և կոնգրակա յանձնեց անոր
ժապաւիտեալ տոմար մը: Ըրաւ է թէ ես
սկզբում հակառակ եմ Եւրոպայի մէջ
նոր եկեղեցիներ ունենալու գաղափարին.
բայց քանի որ, կամայ թէ ակամայ, բա-
ւական թուով հայ գաղութ մը կազմա-
կերպուած է արդէն այստեղ, Գանձա-
խոսմը նպատակն ալ գովելի է և քաջա-
ւերութեան արժանի:»

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵՆ»
(Հաստատուել է Կալկաթա 1906 յոգնատուի)

(Շար. 43րդ բուհի եւ վերջ)

Թողուա՛մ. 24. — Միութեան Դի-
ւանը կը բաղկանայ մի նախագահից
և մի քարտուղարից-կը լինին նաև
մի փոխ- նախագահ և մի փոխ-քար-
տուղար, որոնք կը պաշտօնավարեն

միայն վերոյիշեալներուն բացակայութեան ժամանակ Յիշալ Դիւանը պիտի պաշտօնավարէ երկու տարի. սակայն վերընտրելի է:

Յօդոս 25. — Դիւանի ընտրութիւնը ընդհանուր ժողովով կը լինի:

Յօդոս 26. — Դիւանին պաշտօնն է միայն վարել Միութեան ընդհանուր ժողովները, ենթակա Միութեան ընդհանուր ժողովի կառններին:

Յօդոս 27. — Միութեան վարչութիւնը կը բաղկանայ մի նախագահից՝ ընտրուած ընդհանուր ժողովով. նաև 6 (վեց) ուրիշ անդամներէց. որոնք պիտի պաշտօնավարեն մի տարի միայն, սակայն վերընտրելի են:

Յօդոս 28. — Ո՛ր է անգամ որ առ նուազն մի տարի անդամացած չէ՝ Միութեան, չէ կարող վարչութեան անգամ ընտրուիլ:

Յօդոս 29. — Օրինական գործառնութիւններ դրամական խնդիրներու մէջ՝ պէտք է կրեն վարչութեան նախագահի և Գանձապահի ստորագրութիւնները և Ընկերութեան կնիքը. իսկ ուրիշ ո՛ր և է խնդրոյ մէջ՝ միայն վարչութեան նախագահի և Քարտուղարի ստորագրութիւնները, նաև Ընկերութեան կնիքը:

Յօդոս 30. — Միութեան Դիւանը պարտի ընդհանուր ժողով կոչելու:

(Ա.) Երբ վարչութիւնը պահանջէ:

(Բ.) Երբ Միութեան երեք անդամները ստորագրութեամբ գրաւոր դիմում լինի, համաձայն 20 և 21րդ յօդուածներուն:

(Գ.) Երբ Միութեան գործառնութիւններու մէջ զեղծում նկատած է:

(Դ.) Երբ ընդհանուր ժողովի Օրակարգի ո՛ր է խնդիր առկա մը. նացած լինի:

(Ե.) Արտասովոր պարագաներու:

ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Յօդոս 1. — Միութեան ընդհանուր ժողովի մէջ ընտրուած վարչութեան նախագահը պէտք է առաջին առթիւ ժողովի կոչէ նշնապէս ընդհանուր ժողովով ընտրուած վարչութեան վեց անդամները, ընտրելու համար իրենց մէջէն քուէի առաւելութեամբ մի Բարտուղար և մի Գանձապահ:

Յօդոս 2. — վարչութեան հարաժարելի փափագող մի անգամ պարտի իր հրաժարականը գրաւոր կերպով ուղղել վարչութեան նախագահին մի ամիս առաջ:

Յօդոս 3. — Երբ վարչութեան անդամների թիւը հինգէն պակսի, վարչութեան նախագահը պարտի անմիջապէս գրաւոր կերպով դիմում ընել Դիւանին, ընդհանուր ժողով կոչելու և պակասների թիւը լրացընելու:

Յօդոս 4. — Եթէ անհրաժեշտ է մի խնդրոյ համար վարչական ժո-

ղովի կոչ ընել և նախագահը կը մերժէ, վարչութեան անդամների չորսի կողմէ 48 ժամուան նախագահին ղրկուած մի վերջնագրի ժամանակը լրանալէն յետոյ, նոյն անդամները իրաւունք կ'ունենան յիշեալ անհրաժեշտ խնդրոյն համար վարչական ժողով հրաւիրել և առժամանակեայ նախագահ մը ընտրելով խնդիրը վերջացնել:

Յօդոս 5. — վարչութեան ժողովի ատենագրութիւնները պէտք է կանոնաւոր կերպով մի տետրակի մէջ գրուին և իւրաքանչիւրը կրէ նոյն ժողովին ներկայ անդամոց ստորագրութիւնները:

Յօդոս 6. — վարչական մարմննոյ պաշտօնն է

(Ա.) Միութեան նպատակները և ընդհանուր ժողովի որոշումները գործադրել:

(Բ.) Բաց ի Գրդ. յօդուածի տըրամագրութիւններէն, ուրիշ հասոյթի աղբիւրներ ստեղծել և ընդհանուր ժողովի առաջ դնել:

(Գ.) Եկամուտներ գանձել:

(Դ.) Ո՛ր է կ'ոպէ կամ նուիրա տուութիւն ընդունել:

(Ե.) Միութեան վերաբերեալ ո՛ր է ծախքեր և վճարումներ ընել:

(Զ.) Ցարին մի անգամ հրատարակել մի տպեալ տեղեկագիր, որի մէջ պէտք է գտնուի Միութեան անցեալ տարուան հաշուեկշիռը, տեղեկութիւններ Միութեան ընթացքի մասին և Միութեան անդամների ցանկը:

(Է.) Ղրկել Միութեան հասոյթի աղբիւրներից հաւաքուած գումարները (բացի առօրեայ ծախսերի համար մի գումարից) Bank of Bengal:

(Ը.) Պահեստի դնել Միութեան եկամուտների առ նուազն 15% (տասըն և հինգ առ հարիւրը):

Յօդոս 7. — վարչութիւնը իրաւունք չունի Միութեան համար և անունով փոխառութիւն կամ փոխառութիւն ընել, ծախել կամ գնել ո՛ր և է շարժական կամ անշարժ կալուածք կամ իր, որ 200 (երկու հարիւր) ուրբից աւելի արժողութիւն ունի, առանց ընդհանուր ժողովի որոշման:

10 Սեպտեմբեր 1906ին (Ն. Տ.) «Ընդհանուր ժողով» գումարուեց Միութեան առժամանակեայ ժողովարհում, թիւ 6 Չօրինքի 1էն, ուր Միութեան անդամների մեծամասնութիւնը ներկայ գտնուելով, ընդհանուր համաձայնութեամբ վերջնականապէս հաստատուեց Միութեան սոյն կանոնագրութիւնը:

ՆՈՒՐՈՍՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՄԵՆԱՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք Արմենիայի նպաստելու համար մեզ հասած հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Արտաւսումնական մի ծանօթ բարեկամի միջոցով հաւաքուած 470 ֆրանգ. Ռաւգուլէն (Բերմանիա) Բաղտասարեան և որդի 125 ֆր.

Բարիգէն ոմն 50, Ա. Է. 20. Ս. Մ. 10 և խ. Ն. 10 ֆր.: Մարտէյէն 6 բարեսէր աղգալիներէ 90, Տիկին Խաչիկ 20 և Գ. 10 ֆր.: Ուսդրէն Մ. Յ. 5 ֆր.:

Եգիպտոսէն և Հնդկաստանէն եկած նուիրատուութիւնները պիտի հրատարակենք երբ նուիրատուների ցանկը կամ ի՛նչ անունով հրատարակելու մասին իրենց գրուածի պատասխանն ստանանք:

ԹԻՒՐԻՔԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տէրսիմի լեռան Գիրտերը դարձեալ ապստամբեր են: Երեք գիւղի վրայ արշաւելէ յետոյ, յարձակեր են նաև Չմըշ-կաճաք քաղաքին վրայ և իրենց դիմադրող թիւը զօրքերէն 200 հոգիի չափ սպաններ են: Կ. Պօլսէն գնացած հրամանին համեմատ, Նրդնկաի բանակէն երեք վաշտ զօրք զրիւներ է Տէրսիմի վրայ:

— Կ. Պօլսի դեսպան Տ. Ջիւղիէյ հրաժեշտի տեսակցութիւն մ'ունեցաւ սուլթան Համիտի հետ և յունիս 7ին Կ. Պօլսէն մեկնելով արձակուրդով գնաց Բէշէրպուրի: Դեսպանատան գործերը յանձնուած են քարտուղար Նէլիտովին: Դեսպանին այսպիսի ժամանակ մը Կ. Պօլսէն մեկնելու դիւանագէտների ուշադրութիւնը գրաւած է:

— Սամսոյ մէջ հանդարտութիւնն սկսեր է եղբոր տիրել: Երեսփոխանական նոր ժողովի ընտրութիւններ կատարուեր են, մեծամասնութիւնն այս անգամ Գ. բասիս իշխանին կուսակից է: Բ. Դուռը, Ներսիսական տէրութիւնների դիտողութիւններին համեմատ, սկսեր է իր զօրքեր կամաց կամաց դուրս հանել Սամսո կղզիէն:

— Սարբերդի վալի Սալիկ պէյը պաշտօնակեցած է, թիւրք և հայ ժողովուրդները միաբերան իրեն դէմ բողոքած լինելուն համար:

— «Ունիֆորմ»-ին Կ. Պօլսէն գրուած թղթակցութիւն մը կրէ թէ Գերմանացի զօրավար Ֆոն տէր Կօլց, որին Կ. Պօլսի երթալու մասին դրած էինք Արմենիայի նախորդ թուով, պաշտօն ունի Գերմանիայի և թիւրքի միջև զինուորական դաշնակցութիւն մը կնքելու: Մինչև իսկ կըսուի եղբոր որ եթէ թիւրքի և Ռուսիայի միջև պատերազմ ծագի, Կովկասի սահմաններին վրայ գործող օսմանեան բանակի ընդհանուր հրամատարութիւնը պիտի յանձնուի զօրավար Ֆոն տէր Կօլցին ու երբեմն Կ. Պօլսի մէջ օսմ. զօրքերի մարդիկ ալ եղած և փաշայութեան տիրույթ ստացած է:

— Եւդոկիա (Թօքատ) քաղաքէն որ Սերաստիայի նահանգին մէջ է, սոսկալի լուր մը եկած է: Հեղեղ մը քանդեր է եղբոր հանրապիւն շէնքերի մէկ մասը և 600ի չափ մասնաւոր շէնքեր, տուներ կամ խանութներ: Կըսուի թէ մարդկային զոհերի թիւը 1000ը կանցնի:

ՊԱՐՍԻ ԿՍՏԱՆ

Աղգային ժողովին և Շահին միջև համաձայնութիւնն անկարելի եղաւ: Շահը ամարանոց երթալու պատրուակով թէհրանէն գնացած է Պաղ, իր դանձ ու հաւատարիմ զօրքեր իրեն հետ մէկտեղ տանելով: Հոն ամբարնալէ յետոյ, հրաման տուած է ռուս զօրավար Լիախովին, որի հրամանատարութեան տակ կազմակերպուած է պարսիկ կողակ զօրքերի բանակ մը, պատժել Շահին հակառակորդ սահմանադրականները: Այ միայն ասոնց գլխաւորներէ մի քանիսն ձերբակալուած և բանտարկուած, այլ և մի քանիսն խեղ

դամահ եղած են: Զօրավար Լիախով թեղանթի բռնեց նոյն իսկ Երեսփոխանական ժողովի շէնքը որ քարուքանդ դարձաւ իրեն մօտակայ շէնքերով մէկտեղ: Շատ արմատական միջոց մը՝ Աղգային ժողովը լուծելու: Սահմանադրական ժողովրդէն մաս մը ջանացած է զէնքերով և ռուսներով զինք պաշտպանել երկու կողմէն շատ մարդեր սպանուելէ յետոյ, թէհրանը հանդարտեցուցեր է զօրավար Լիախով որ Շահին կողմէն լիազօր իշխանութիւն ստացած կը կառավարէ այժմ գիւղատարրի մը պէս:

Շահը հրովարտակ հաներ է նոր Աղգային ժողովի մընտրութեան համար սեպտեմբեր ամսին մէջ:

— Ռուսակապարկական սահմանադրութիւնը պիտի համար կողմասի փոխարքայի վերջնագրին մէջ շահանկուած բոլոր պայմաններն ընդունեց զօրձադրել պարսիկ կառավարութիւնը և փութաց հեռագրով վճարել 50,00) ռուբլ իբր տուգանք:

— Դավրէժէն կիմացունեն թէ իշխանութիւնը յետադիմականների ձեռքն անցած է բոլորովին որոնք անխնայ հրացանի կը բռնեն յեղափոխականները: Ասոնք յուսալատութիւն կը դիմադրեն, իրենց գլխաւորը, Սարտար խան, ռուս հրկատարին դիմեց որ հանցեալ միջոցով, կոխը դադարեցունելու համար:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Բէլլի ռուսական ջուրերին վրայ Անգլիայի էտուարա թագաւորին Ռուսիայի ինքույն ցարին հետ ունեցած տեսակցութիւնը մեծ մտահոգութիւն պատճառեց զերմանական շահանկեմին մէջ: Անգլիա և Ռուսիա այդ տեսակցութեամբ վերջնական համաձայնութիւն գոյացուցեր են պարսկական և թիւրքական ինչ ինչ խնդիրների վրայ, գլխաւորապէս Մակեդոնիայի բարեկարգութեան խնդրին վրայ:

— Ռուսական Հայաստանի Ալեքսան. դրամով քաղաքին մէջ յունիս 3/16ին սաստիկ անձրև մը եկեր և այսպիսի տուկալի հեղեղ մը դոյսցեր է փողոցները որ ջուրը շատ տուներ քանդեր և կահ կարասիներ քլեր տարեր է: 100ի չափ մարդեր խեղդուեր, շատ ընտանիքներ ալ յետին խեղճութեան ենթարկուեր են:

— Ռուսիայի մէջ դեռ կը շարունակուին քաղաքական պատճառներով կապաղապէս գողութեան համար մարդասպանութիւններն որոնք իբր սովորական դարձած երևոյթներ, ալ աւելորդ եւ համարինք արձանագրել Արմենիայի մէջ Սակայն վերջերս բարձրաստիճան եկեղեցական մ'ալ սպանուելու է թիֆլիսի մէջ, որ մեծ յուզում պատճառեց է: Վրաստանի Եկաքը Գեր. Նիկոնն է այդ որ յունիս 10ին (Ն. Տ.) Բէլլի վերին մի քանի հարուածներով սպանուելու է մայր եկեղեցիի սանդուխտների վրայ: Սպանուելը յաջողութեամբ փախչել:

ՓՈՒՐԻԿ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՓԱՐԻՉ. Խմբագրութիւն «Ան. հիտ»-ի. — Կերելի թէ Անանիտի մի քանի ամսեայ նոր թիւ մը հրատարակուած է վերջերս որ մեզ չէ հասած:

ՅՈՐԷՆ—ԻՄՔԱԳԻՐ

Տ. ՓԱՐՔԱՆԴԱՆԱՆ

ՄԱՐՏԵՐԼ

Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi